

รายงานผลการจัดการเรียนการสอนแบบ ACTIVE LEARNING

รายวิชา 0105111 นิเทศศาสตร์เบื้องต้น

ผู้สอน...อาจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.เบญจรงค์ ธีระผลิกะ

ภาคการศึกษาที่.....1/2568

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. รหัส ชื่อรายวิชา จำนวนหน่วยกิต รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน รายวิชาที่เรียนพร้อมกัน และคำอธิบายรายวิชา

0105111 หลักนิเทศศาสตร์

3(3-0-6)

Introduction to Communication Arts

บุรพวิชา : (ถ้ามี)

ควบคู่ : (ถ้ามี)

แนวคิดพื้นฐานของการสื่อสาร องค์ประกอบและกระบวนการของการสื่อสาร ทฤษฎีและแบบจำลองทางการสื่อสารบทบาทของการสื่อสารและการสื่อสารมวลชนต่อสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

Concepts of communication, basic elements and procedure of communication, theories and models of communication; social, economic, and cultural roles of communication

2. ประเภทของรายวิชา

- ☐ ศึกษาทั่วไป
- ☒ วิชาพื้นฐานเฉพาะด้าน
- ☐ วิชาเอกบังคับ
- ☐ วิชาเอกเลือก
- ☐ วิชาโท
- ☐ วิชาเลือกเสรี

3. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา อาจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร. เบญจรงค์ ถิระผลิกะ

อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร. เบญจรงค์ ถิระผลิกะ

4. ปีการศึกษา/ ภาคการศึกษา/ กลุ่มผู้เรียน

ภาคเรียนที่ 1 ชั้นปีที่ 4

5. สถานที่เรียน

ห้อง 17501 มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา

6. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด

10 พฤศจิกายน 2567

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้/มีความสามารถ/สมรรถนะที่ต้องการด้านต่าง ๆ

- 1.1 เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดพื้นฐานของการสื่อสาร
- 1.2 เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจทฤษฎีการสื่อสารและสามารถประยุกต์ใช้อธิบายปรากฏการณ์การสื่อสาร
- 1.3 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 1.4 เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจบทบาทของการสื่อสารต่อสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

2. วัตถุประสงค์ของรายวิชา

เพื่อสร้างเนื้อหาการเรียนการสอนที่ทันสมัย เหมาะสมกับสถานการณ์ในสังคมสมัยใหม่ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการสื่อสารในทุกระดับ และเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำการสื่อสารไปใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ รวมถึงเพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้การสื่อสารเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม

หมวดที่ 3 ลักษณะการดำเนินการ

1. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

ภาคบรรยาย	ภาคปฏิบัติ	การศึกษาด้วยตนเอง
45 ชั่วโมง/ภาคเรียน	ไม่มี	90 ชั่วโมง/ภาคเรียน

คำชี้แจง : ภาคการศึกษาคิดเป็นไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์

2. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์และช่องทางที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

จัดเวลาให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มบุคคลตามความต้องการแต่ไม่เกิน 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ให้หมายเลขโทรศัพท์มือถือ และ e-mail ของอาจารย์ผู้สอน โดยให้นิสิตสามารถโทรศัพท์หรือติดต่อนัดหมายหรือปรึกษาได้ตามความเหมาะสม

วันและเวลาให้คำปรึกษา วันอังคาร เวลา 09:00 – 16.00 น.

ห้องพักอาจารย์ : 13508

Email : dr.tonmaprao@gmail.com

หมวดที่ 4 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน

ระบุหัวข้อ/รายละเอียด สัปดาห์ที่สอน จำนวนชั่วโมงการสอน (ซึ่งต้องสอดคล้องกับจำนวนหน่วยกิต) กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อที่ใช้ รวมทั้งอาจารย์ผู้สอน ในแต่ละหัวข้อ/รายละเอียดของรายวิชา สามารถแยกชั่วโมงบรรยาย และชั่วโมงปฏิบัติออกเป็น 2 ตาราง

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
1	- แนะนำรายวิชา - แนะนำผู้สอนและผู้เรียน - ความคาดหวังของนักศึกษา	3	0	กิจกรรมการสอน 1. การบรรยายเนื้อหา 2. นิสิตแสดงความคิดเห็น สื่อการสอน 1. Power Point 2. กิจกรรมท้ายบทเรียน	เบญจรงค์ ธีระพลิกะ
2	- แนวคิดพื้นฐานของการสื่อสารและการสื่อสารมวลชน (ตอนที่ 1)	3	0	กิจกรรมการสอน 1. การบรรยายเนื้อหา 2. นิสิตแสดงความคิดเห็น สื่อการสอน 1. Power Point 2. กิจกรรมท้ายบทเรียน	เบญจรงค์ ธีระพลิกะ
3	- แนวคิดพื้นฐานของการสื่อสารและการสื่อสารมวลชน (ตอนที่ 2)	3	0	กิจกรรมการสอน 1. การบรรยายเนื้อหา 2. นิสิตแสดงความคิดเห็น สื่อการสอน 1. Power Point 2. กิจกรรมท้ายบทเรียน	เบญจรงค์ ธีระพลิกะ
4	- องค์ประกอบและกระบวนการของการสื่อสาร	3	0	กิจกรรมการสอน 1. การบรรยายเนื้อหา 2. นิสิตแสดงความคิดเห็น 3. วิเคราะห์สื่อ สื่อการสอน 1. Power Point 2. กิจกรรมท้ายบทเรียน	เบญจรงค์ ธีระพลิกะ
5	- การนำเสนอรายงานครั้งที่ 1	3	0	กิจกรรมการสอน 1. การบรรยายเนื้อหา 2. วิพากษ์รายงาน สื่อการสอน 1. Power Point 2. กิจกรรมท้ายบทเรียน	เบญจรงค์ ธีระพลิกะ
6	- แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎี และแบบจำลองทางการสื่อสาร	3	0	กิจกรรมการสอน 1. การบรรยายเนื้อหา 2. นิสิตแสดงความคิดเห็น	เบญจรงค์ ธีระพลิกะ

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
				สื่อการสอน 1. Power Point 2. กิจกรรมท้ายบทเรียน	
7	- ทฤษฎีและแบบจำลองทางการสื่อสารภายในบุคคลและระหว่างบุคคล	3	0	กิจกรรมการสอน 1. การบรรยายเนื้อหา 2. นิสิตแสดงความคิดเห็น สื่อการสอน 1. Power Point 2. กิจกรรมท้ายบทเรียน	เบญจรงค์ ธีระผลิกะ
8	- ทฤษฎีและแบบจำลองทางการสื่อสารมวลชน (ตอนที่ 1)	3	0	กิจกรรมการสอน 1. การบรรยายเนื้อหา 2. นิสิตแสดงความคิดเห็น สื่อการสอน 1. Power Point 2. กิจกรรมท้ายบทเรียน	เบญจรงค์ ธีระผลิกะ
9	- ทฤษฎีและแบบจำลองทางการสื่อสารมวลชน (ตอนที่ 2)	3	0	กิจกรรมการสอน 1. การบรรยายเนื้อหา 2. นิสิตแสดงความคิดเห็น สื่อการสอน 1. Power Point 2. กิจกรรมท้ายบทเรียน	เบญจรงค์ ธีระผลิกะ
10	- ทฤษฎีและแบบจำลองทางการสื่อสารมวลชน (ตอนที่ 3)	3	0	กิจกรรมการสอน 1. การบรรยายเนื้อหา 2. นิสิตแสดงความคิดเห็น สื่อการสอน 1. Power Point 2. กิจกรรมท้ายบทเรียน	เบญจรงค์ ธีระผลิกะ
11	- การนำเสนอรายงานครั้งที่ 2	3	0	กิจกรรมการสอน 1. การบรรยายเนื้อหา 2. วิพากษ์รายงาน สื่อการสอน 1. Power Point 2. กิจกรรมท้ายบทเรียน	เบญจรงค์ ธีระผลิกะ
12	- หลักการสื่อสาร	3	0	กิจกรรมการสอน 1. การบรรยายเนื้อหา 2. นิสิตแสดงความคิดเห็น สื่อการสอน 1. Power Point 2. กิจกรรมท้ายบทเรียน	เบญจรงค์ ธีระผลิกะ
13	- ปัจจัยที่กำหนดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสื่อสาร	3	0	กิจกรรมการสอน 1. การบรรยายเนื้อหา 2. นิสิตแสดงความคิดเห็น	เบญจรงค์ ธีระผลิกะ

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
				สื่อการสอน 1. Power Point 2. กิจกรรมท้ายบทเรียน	
14	- บทบาทของการสื่อสารและการ สื่อสารมวลชนต่อสังคม เศรษฐกิจ และ วัฒนธรรม	3	0	กิจกรรมการสอน 1. การบรรยายเนื้อหา 2. นิสิตแสดงความคิดเห็น สื่อการสอน 1. Power Point 2. กิจกรรมท้ายบทเรียน	เบญจรงค์ ธีระผลิกะ
15	- การนำเสนอรายงานครั้งที่ 3 - การบรรยายสรุป	3	0	กิจกรรมการสอน 1. การบรรยายเนื้อหา 2. วิพากษ์รายงาน สื่อการสอน 1. Power Point 2. กิจกรรมท้ายบทเรียน	เบญจรงค์ ธีระผลิกะ
สอบปลายภาค					
	รวม	45	0		

2. แผนพัฒนาประสิทธิภาพรายวิชา (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1. จัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของระยะเวลาทั้งหมดของรายวิชา
- ☐ 2. จัดการเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบการ องค์กร หรือหน่วยงาน
- ☒ 3. จัดการเรียนรู้เชิงรุก
- ☐ 4. รายวิชาส่งเสริมทักษะผู้ประกอบการของผู้เรียน
- ☐ 5. รายวิชาก่อให้เกิดนวัตกรรมของผู้เรียน โดยมีหนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากหน่วยงาน
- ☒ 6. จัดการเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์ (online) ร่วมกับ ในที่ตั้ง (on-site)
- ☒ 7. มีการพัฒนาสื่อการสอนแบบออนไลน์โดยผ่าน TSU MOOC
- ☒ 8. เปิดเผยคะแนนเก็บก่อนการสอบปลายภาค
- ☒ 9. ส่งระดับขึ้นตามเวลาที่กำหนด โดยไม่มีข้อผิดพลาด
- ☐ 10. มีการทวนสอบรายวิชาในระบบของคณะฯ
- ☐ 11. อื่น ๆ ระบุ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ปัญญา จรรย์ธรรม นำการพัฒนามนุษย์และสังคม

3. แผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ลำดับ	หัวเรื่อง/ประเด็น/รายละเอียด	วิธีการประเมิน/ลักษณะการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	คะแนน
1	1) การสังเกตพฤติกรรมด้านการมีระเบียบวินัยและการตรงต่อเวลา 2) การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	1) การสังเกตพฤติกรรมด้านการมีระเบียบวินัยและการตรงต่อเวลา 2) การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	ทุกสัปดาห์	10
2	กิจกรรมท้ายบทเรียนหรือทดสอบย่อย	กิจกรรมท้ายบทเรียนหรือทดสอบย่อย	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14	20
3	1) การนำเสนอรายงาน 2) การนำเสนอหน้าชั้นเรียน 3) การตอบคำถามจากการวิพากษ์	1) การนำเสนอรายงาน 2) การนำเสนอหน้าชั้นเรียน 3) การตอบคำถามจากการวิพากษ์	5, 11, 15	40
4	สอบปลายภาค	สอบปลายภาค	สัปดาห์ที่มีการจัดสอบ	30
คะแนนรวม				100

วิธีการตัดเกรด ☒ อิงเกณฑ์ (FIX-Rate)
☐ อิงกลุ่ม (T-Score)

การกำหนดช่วงคะแนนของเกรด

เกรด	A	B+	B	C+	C	D+	D	E/F
ช่วงคะแนน	≥80	≥75	≥70	≥65	≥60	≥55	≥50	≥0

หมวดที่ 5 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

1. ตำรา เอกสารหลัก และข้อมูลสำคัญ

Rogers, E. M. (1994). *History of communication study*. New York: Free Press.

กาญจนา แก้วเทพ. (2540). การศึกษาสื่อสารมวลชนด้วยทฤษฎีวิพากษ์ (Critical theory): แนวคิดและตัวอย่างงานวิจัย.

กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

กาญจนา แก้วเทพ. (2541). สื่อสารมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์

กาญจนา มีศิลป์วิทย์. (2553). ความรู้เบื้องต้นและทฤษฎีการสื่อสาร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีปทุม

พัชนี เขยจรยา และคณะ. (2541). แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เอลโล่การพิมพ์.

ภาทิพย์ ตรีสกุล, วิภาณี แม้นอินทร์, และเรวดี ไวยวาสนา. (2563). หลักนิเทศศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 7). ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

2. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ปัญญา จริยธรรม นำการพัฒนามนุษย์และสังคม

กาญจนา แก้วเทพ และคณะ. (2557). แนวคิดการศึกษาศาสนาปรัชญาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการสื่อสาร.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช
พัชนี เขยจรรยา และคณะ. (2541). แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เบลโล่การพิมพ์.
ศุภรศม์ ฐิติกุลเจริญ. (2540). ทฤษฎีการสื่อสาร (Communication Theory). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
รามคำแหง

หมวด 3 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

หลักการจัดกิจกรรม

หลังจากการบรรยายและให้ทำแบบฝึกหัด รวมทั้งถามตอบผ่าน 3 คาบ ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพื้นฐานของการสื่อสารและการสื่อสารมวลชน และองค์ประกอบและกระบวนการของการสื่อสาร จึงให้นิสิตชมฟังเพลงบ้านทั้ง 2 Version เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสาร รวมทั้งการสอนให้เริ่มวิเคราะห์สัณยวิทยาเบื้องต้น เพื่อรู้จักการวิเคราะห์และตีความสารในบริบทที่มีความแตกต่างทั้งเชื้อชาติ วัฒนธรรมและการเรียนรู้ ดังกิจกรรมที่ 1 หลังจากนั้นเริ่มบรรยายกระบวนการสื่อสารรวมทั้ง แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎี และแบบจำลองทางการสื่อสาร ภายในบุคคล และระหว่างบุคคล หลังจากนั้นจึงให้นิสิตคัดเลือกสื่อที่ตนสนใจ โดยวางหลักเกณฑ์ไว้ว่า นิสิตจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจสื่อที่เลือกมา อย่างกระจ่าง รวมทั้งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี รูปแบบการสื่อสาร ก่อนที่จะเริ่มวิเคราะห์สื่อที่เลือกมา ดังกิจกรรมที่ 2 และหลังจากนั้นก็มีการทวนกิจกรรม ทวนแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อให้ นิสิตแม่นยำมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากนิสิตเป็นนิสิตนอกสาขานิเทศศาสตร์ จึงเลือกแบบจำลองทางการสื่อสาร SMCR มาใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางการสื่อสารเป็นส่วนใหญ่ แต่อย่างไรก็ดี เพื่อนิสิตเข้าใจรูปแบบและแบบจำลองทางการสื่อสารครอบคลุมก็จะมี การนำแบบจำลองต่าง ๆ มาวิเคราะห์ร่วมกับนิสิตผ่านการตอบคำถาม การตั้งโจทย์วิเคราะห์ใน ทุก ๆ คาบ และกิจกรรมสุดท้ายคือการให้นิสิตวิเคราะห์ทฤษฎีและแบบจำลองทางการสื่อสารมวลชน ซึ่งจะให้นิสิตเลือกปรากฏการณ์หรือสื่อที่สามารถนำมาวิเคราะห์กระบวนการได้ (ดังกิจกรรมที่ 3)

กิจกรรม (ระบุกิจกรรมให้สอดคล้องกับ มคอ.3)

กิจกรรมที่ 1 วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี รูปแบบการสื่อสาร รวมทั้งปรากฏการณ์ที่นิสิตเลือก

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1) เพื่อให้นิสิตสามารถนำแบบจำลองทางการสื่อสารไปวิเคราะห์ปรากฏการณ์ได้
- 2) เพื่อให้นิสิตสามารถทำงานเป็นทีมกับเพื่อนที่อยู่ต่างสาขาวิชาและชั้นปีได้
- 3) นิสิตสามารถนำเสนองานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ระยะเวลา

1 คาบ 4 ชั่วโมง

3. เนื้อหา /สาระสำคัญของการเรียนรู้

โดยสรุป

แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน ประกอบด้วย (1) ความหมายของการสื่อสารมวลชน การสื่อสารมวลชน หมายถึง กระบวนการสื่อสารขององค์กรสื่อสารมวลชนที่จัดขึ้นอย่างเป็นทางการมีคนทำงานจำนวนมากที่เรียกว่านักสื่อสารมวลชน ทำการผลิตเนื้อหาสาระที่มีความสดใหม่ ทันสมัย หรือสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างความรู้ใหม่หรือการตัดสินใจหรือการแก้ไขปัญหาต่างๆ ผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ อาทิ โทรศัพท์วิทยุ หนังสือพิมพ์อินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น ไปยังผู้รับสารจำนวนมากที่อยู่กระจายไปทั่วและ

ไม่เป็นที่รู้จักระหว่างกัน (2) คุณลักษณะของการสื่อสารมวลชน เป็นการส่งข่าวสาร ความรู้สึกนึกคิดที่หลากหลาย จากองค์กรหรือสถาบันสื่อมวลชนไปยังประชาชนโดยอาศัยเครื่องมือการสื่อสารนั่นก็คือสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ อาทิ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์หนังสือ ภาพยนตร์หนังสือพิมพ์วารสารและนิตยสาร เป็นต้น และส่งผลหรือมีอิทธิพลมากกว่าการสื่อสารประเภทอื่นๆ (3) ประเภทของสื่อมวลชนที่จำแนกด้วยการพิจารณาคุณสมบัติและสถานการณ์คือ 1) สื่อมวลชนหรือสื่อเก่า ได้แก่ หนังสือพิมพ์นิตยสาร วิทยุโทรทัศน์และภาพยนตร์และ 2) สื่อใหม่ (4) คุณลักษณะของสื่อมวลชน สามารถพิจารณาได้จาก 1) ความรวดเร็วของสื่อมวลชน 2) ความน่าเชื่อถือของข่าวสาร 3) โอกาสที่จะได้รับข่าวสาร และ 4) ปริมาณและความสมบูรณ์ของเนื้อหา (5) บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน ได้แก่ 1) การให้ข่าวสาร (Information) 2) การสังคมประภิตหรือสังคมกรรม (Socialization) 3) การสร้างแรงจูงใจ (Motivation) 4) การถกเถียงอภิปราย (Debate and Discussion) เป็นต้น (6) มุมมองทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อมวลชนในสังคมไทย สื่อเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบข้อเท็จจริง แต่สิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมบางครั้ง สื่อไม่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงกลับเป็นเครื่องมือของคนชั้นนำในสังคม เพราะว่าความเป็นเสรีทำให้ระบบทุนนิยม

และ แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน ประกอบด้วย (1) ความหมายของทฤษฎีและแบบจำลอง โดยทฤษฎี สามารถอธิบายได้ว่า การเป็นทฤษฎีได้ต้องรับการยอมรับทั่วไปว่าหากเกิดปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้นอีกจะเรียกเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ขึ้นก็สามารถอธิบายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ส่วนแบบจำลองหมายถึง การนำทฤษฎีมาสร้างให้อยู่ในรูปแบบของการเขียน รูปความจริงหรือข้อเท็จจริงที่ต้องการอธิบาย อาจจะอธิบายเป็น แผนภาพ แผนภูมิ กราฟ สัญลักษณ์ใด ๆ ซึ่งโดยสรุปอาจจะกล่าวว่า แบบจำลองก็คือ ทฤษฎีหรือตัวแทนของทฤษฎีที่ใช้ อธิบายปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงได้อย่างง่าย ๆ (2) การสื่อสารภายในตัวบุคคล หมายถึง การสื่อสารที่เกิดขึ้นกับหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) ที่เล็กที่สุด คือ บุคคลเพียงคนเดียว การศึกษาค้นคว้าด้านนี้ส่วนใหญ่มีวิวัฒนาการมาจากสาขาจิตวิทยา และสังคมวิทยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งจิตวิทยาทางสังคม (3) กลุ่มของทฤษฎีทางการสื่อสาร สามารถแบ่งได้ 4 ยุค ตามองค์ประกอบในการพิจารณา เช่น ยุคแรก ยุคที่เกี่ยวข้องกับจิตศาสตร์ ยุคทางสังคมศาสตร์ ยุคจิตวิทยา เป็นต้น (4) รูปแบบของการสื่อสารสามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ การสื่อสารทางเดียว และการสื่อสารสองทาง (5) แบบจำลองการสื่อสารภายในตัวบุคคล มีองค์ประกอบทั้งสิ้น 3 ส่วน คือ P-S-O ซึ่งในแต่ละส่วนจะมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ทั้งด้านการรับรู้ (P) การรับรู้ตนเองและอัตมโนทัศน์ (S) และการรับรู้บุคคลอื่นหรือรับรู้สังคม (O) ซึ่งทั้งหมดจะส่งผลต่อการสื่อสารภายในตัวบุคคลทั้งสิ้น ทั้งการตีความ การรับสาร การถ่ายทอด รวมทั้งทัศนคติที่มีต่อสารและมีต่อคู่สนทนา

รวมทั้ง ทฤษฎีและแบบจำลองทางการสื่อสารและระหว่างบุคคล ประกอบด้วย (1) แบบจำลองการสื่อสารขั้นพื้นฐานตามแนวคิดของแชนน์และวีเวอร์ ให้ความสำคัญกับแหล่งสารสนเทศ ซึ่งทำหน้าที่สร้างสารหรือเนื้อหาข่าวสารและถูกส่งออกไป ผ่านตัวถ่ายทอดมักถูกปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับช่องสารไปหาผู้รับโดยสังเกตการแปลงสัญญาณที่ได้รับกลับมาเป็นสาร ซึ่งเมื่อสารได้รับการแปลงกลับมาแสดงว่า "สาร" ถูกส่งถึงจุดหมายปลายทางของการสื่อสารเรียบร้อยแล้ว (2) แบบจำลองการสื่อสารขั้นพื้นฐานตามแนวคิดของลาสเวลล์ เป็นกระบวนการสื่อสารเชิงพฤติกรรม ที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร เนื้อหาข่าวสารชนิดของสื่อ และผลที่เกิดจากการกระทำการสื่อสาร (3) แบบจำลองการสื่อสารตามแนวความคิดของออสกูดและวิลเบอร์ ชเรมม์ เชื่อว่าผู้ส่งสารและผู้รับสารต่างกระทำหน้าที่อย่างเดียวกันในกระบวนการสื่อสาร นั่นคือ การเข้ารหัส การถอดรหัส และการ

ตีความ (4) แบบจำลองการสื่อสารตามแนวคิดของเบอร์โล เป็นแบบจำลองพื้นฐานที่นักการสื่อสารทั่วไปมักจะนำมากล่าวถึงและอ้างอิง เมื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารต่าง ๆ โดยมี 6 องค์ประกอบ ผู้ส่งสาร สาร ช่องทาง ผู้รับสาร การเข้ารหัส การถอดรหัส ซึ่งให้ความสำคัญกับการเข้ารหัสและการถอดรหัส 5) แบบจำลองการสื่อสารของแฟรงค์ แดนซ์ มีลักษณะเป็นชดกันหอย ที่อธิบายว่า เมื่อใดการสื่อสารมีคุณภาพหรือตรงตามทัศนคติของผู้ส่งสารและรับสาร ขนาดของกันหอยจะขยายขึ้นไปเรื่อย ๆ ในทางกลับกัน หากการสื่อสารครั้งนั้นไม่เป็นไปตามทัศนคติชดกันหอยก็จะเล็กลง

4. สื่อการเรียนรู้

Power point พร้อมตัวอย่างปรากฏการณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นสื่อประกอบให้นิสิตเข้าใจแนวคิดทฤษฎีมากยิ่งขึ้น ก่อนที่จะเริ่มวิเคราะห์งานของตนเอง

5. กระบวนการจัดการเรียนรู้

เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างถูกต้อง โปร่งใส จึงขอกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนชิ้นงานนำเสนอครั้งที่ 1 ดังนี้

1. นิสิตสามารถอธิบายแนวคิดหรือทฤษฎีที่เลือกมาได้อย่างสังเขป
2. นิสิตสามารถหากรณีศึกษามาอธิบายได้อย่างถูกต้อง
3. นิสิตสามารถนำเสนอได้โดยไม่มาอ่านหน้าชั้นเรียน
4. นิสิตในกลุ่มเข้าร่วมการนำเสนอครบทุกคน
5. นิสิตสามารถตอบคำถามได้

6. เกณฑ์การประเมิน

เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างถูกต้อง โปร่งใส จึงขอกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนชิ้นงานนำเสนอครั้งที่ 1 ดังนี้

1. นิสิตสามารถอธิบายแนวคิดหรือทฤษฎีที่เลือกมาได้อย่างสังเขป (2 คะแนน หากอธิบายได้ชัดเจน)
2. นิสิตสามารถหากรณีศึกษามาอธิบายได้อย่างถูกต้อง (2 คะแนน หากอธิบายได้อย่างถูกต้องตามหลักการ)
3. นิสิตสามารถนำเสนอได้โดยไม่มาอ่านหน้าชั้นเรียน (2 คะแนน หากสามารถนำเสนอได้โดยไม่ยืนอ่านข้อมูลหน้าชั้น)
4. นิสิตในกลุ่มเข้าร่วมการนำเสนอครบทุกคน (2 คะแนน หากสมาชิกในกลุ่มสามารถเข้าร่วมการนำเสนอได้ครบทุกคน)
5. นิสิตสามารถตอบคำถามได้ (2 คะแนน หากนิสิตสามารถแสดงทัศนคติร่วมกับการตอบคำถาม)

7. ข้อเสนอแนะหลังจัดกิจกรรม (ถ้ามี)

กิจกรรมที่ 2 วิเคราะห์แนวคิดและแบบจำลองของสื่อมวลชน (กรณีการตรวจสอบอำนาจของสื่อมวลชน 3 ยุค)

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำกระบวนการวิเคราะห์มาปรับใช้กับเนื้อหาสาระที่เป็นปรากฏการณ์ในสังคมได้
- 2) เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการสื่อสาร การพิจารณาคุณค่าอำนาจของสื่อมวลชน รวมทั้งวิเคราะห์หน้าที่ของสื่อมวลชนได้

2. ระยะเวลา

1 คาบ 4 ชั่วโมง

3. เนื้อหา/สาระสำคัญของการเรียนรู้

รายละเอียดโดยสังเขป

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ปัญญา จริยธรรม นำการพัฒนาคนสู่สังคม

การสื่อสารมวลชน หมายถึง กระบวนการซึ่งองค์การสื่อสารมวลชนส่งสารผ่านสื่อมวลชนไปยังมวลชนผู้รับสาร ซึ่งอาศัยการจัดกระจายในพื้นที่ต่าง ๆ และมีภูมิหลังที่แตกต่างกันให้ได้รับสารนั้นอย่างรวดเร็วในเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน การสื่อสารมวลชนเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสาร ดังนั้น การศึกษากระบวนการสื่อสารมวลชนให้เข้าใจอย่างชัดเจนจึงจำเป็นต้องศึกษาองค์ประกอบพื้นฐานทั้ง 4 องค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารมวลชน ซึ่งมีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากการสื่อสารรูปแบบอื่นของมนุษย์ การสื่อสารมวลชนและสื่อมวลชนมีบทบาทหน้าที่ อิทธิพล และผลกระทบต่อสังคม และสมาชิกของสังคมทั้งในเชิงสร้างสรรค์ และก่อให้เกิดโทษภัยหรือผลกระทบเชิงลบซึ่งถือเป็นบทบาทที่ล้มเหลวของการสื่อสารมวลชน นักวิชาการซึ่งศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลและผลกระทบของการสื่อสารมวลชน สรุปว่าแนวคิดเกี่ยวกับระดับของอิทธิพลและผลกระทบนั้นแบ่งออกได้ เป็น 3 ยุค คือ 1) ยุคที่ว่าสื่อมวลชนทรงพลังอำนาจและอิทธิพลอย่างยิ่ง 2) ยุคที่ว่าด้วยอิทธิพลและผลกระทบที่จำกัดของสื่อมวลชน และ 3) ยุคที่ว่าด้วยการกลับมาของแนวคิดที่ว่าสื่อมวลชนทรงพลังอำนาจและมีอิทธิพล ในการศึกษาเรื่องบทบาทหน้าที่ อิทธิพล และผลกระทบของการสื่อสารมวลชนควรพิจารณาถึงโครงสร้างและแนวคิดทางการเมืองของประเทศ รวมทั้งระบบสังคม ซึ่งสื่อมวลชนนั้นสังกัดอยู่เพื่อให้ได้มุมมองที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ เสรีภาพของสื่อ รวมทั้งอิทธิพลและผลกระทบของการสื่อสารมวลชน

4. สื่อการเรียนรู้

Power point พร้อมตัวอย่างกรณีศึกษาโดยมีกรณีศึกษาหลากหลายมาให้ให้นักศึกษา เช่น การใช้สื่อเพื่อจัดการประชาชนในโลก กรณีฮิตเลอร์ และพล พต หรือสื่อเพื่อความบันเทิง กรณีเต๋ยวุดต่าง ๆ ของอุดม แต่พานิช หรือสื่อเพื่อการสื่อสารในระดับปัจเจก เช่น ภาพยนตร์เรื่อง Soul – อัศจรรย์วิญญาณอลเวง เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เห็นฉากทัศน์ที่หลากหลายรวมทั้งเข้าใจอำนาจหน้าที่ของสื่อมวลชนอย่างชัดเจน

5. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ให้เลือกปรากฏการณ์ที่สนใจและอธิบายประกอบแนวคิดดังต่อไปนี้

1. จงอธิบายความหมายของ “การสื่อสารมวลชน” ในทฤษฎีของนิสิต พร้อมยกตัวอย่าง
.....
2. จงอธิบายความแตกต่างของการสื่อสารมวลชน กับ การสื่อสารระหว่างบุคคล พร้อมยกตัวอย่าง
.....
3. การสื่อสารมวลชนมีความสำคัญอย่างไรต่อสังคมและสมาชิกของสังคม พร้อมยกตัวอย่าง
.....

6. เกณฑ์การประเมิน

1. ให้นิสิตจัดกลุ่มจำนวนตั้งแต่ 1 คน และไม่เกิด 10 คน เพื่อนำเสนอหัวข้อที่กำหนด โดยให้นิสิตเลือก 2 หัวข้อ จาก 3 หัวข้อที่กำหนดให้ แล้วนำเสนอในคาบต่อไป
2. เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างถูกต้อง โปร่งใส จึงขอกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนชิ้นงานนำเสนอครั้งที่ 2 ดังนี้

- 1) นิสิตสามารถอธิบายและยกตัวอย่างได้อย่างชัดเจน (2 คะแนน หากอธิบายได้ชัดเจน)
 - 2) นิสิตสามารถหาตัวอย่างหรือกรณีศึกษามาอธิบายได้อย่างถูกต้อง (2 คะแนน หากอธิบายได้อย่างถูกต้องตามหลักการ)
 - 3) นิสิตสามารถนำเสนอได้โดยไม่มาอ่านหน้าชั้นเรียน (2 คะแนน หากสามารถนำเสนอได้โดยไม่ยืนอ่านข้อมูลหน้าชั้น)
 - 4) นิสิตในกลุ่มเข้าร่วมการนำเสนอครบทุกคน (2 คะแนน หากสมาชิกในกลุ่มสามารถเข้าร่วมการนำเสนอได้ครบทุกคน)
 - 5) นิสิตสามารถตอบคำถามได้ รวมทั้งการส่งเอกสารการนำเสนอครบทั้ง 5 องค์ประกอบ (2 คะแนน หากนิสิตสามารถแสดงทัศนคติร่วมกับการตอบคำถาม)
3. รายงานที่ต้องส่งจะต้องประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) หัวข้อเรื่องที่นำเสนอ 2) คำอธิบายที่เป็นเหตุเป็นผล 3) กรณีศึกษาหรือตัวอย่างประกอบการอธิบาย 4) เอกสารอ้างอิง 5) รายชื่อสมาชิก ทั้งนี้หากนิสิตพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อมูลใน PPT นำเสนอครบถ้วนแล้ว ไม่จำเป็นต้องส่งรายงานอีก 1 ฉบับ แต่หากพิจารณาแล้วไม่ครบถ้วน ให้แนบเล่มรายงานในรูปแบบ PDF. ส่งประกอบด้วย
- ภาพประกอบ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
ปัญญา จรรย์ธรรม นำการพัฒนามนุษยและสังคม

7. ข้อเสนอแนะหลังจัดกิจกรรม (ถ้ามี)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
ปัญญา จรรย์ธรรม นำการพัฒนาคนสู่สังคม